

Cumali KARATAŞ -EDEBİYAT DÜNYASI

EDEBİYAT DÜNYASI-TARİHİMİZİN ALTIN SAYFASI SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ

Cumali KARATAŞ

HAYDİ YİĞİTLERİM

Haydi yiğitlerim gidin kuşanın
Askerleri gelmiş Kemal Paşa'nın
Gün bugün deyip de harbe koşanın;
Ana hakkı olan sütü helaldir

Haydi yiğitlerim haydi uyanın
Düşmanın yoluna gidin, dayanın
Hakkı helal olmaz korkup, kaçanın
Her geçen şu zaman yurda zarardır

Sakarya'da ordu harbe tutuşur
Yirmi iki gündüz vurup, vuruşur
Yıldızlar ay ile o gün buluşur
Kanımıza düşan gökte hilaldir.
Cumali Karataş

Yazdığı otuz kadar Sakarya Savaşı'na ait şiirlerinden, beş kadarı türkü olan ve biri de dereceye giren yazın eri olarak Ankara yolcusuydum.

Genel anlamda seyahat hoşlandığım bir şeydi. Doğu'dan Batı'ya, Güney'den Kuzey'e uzun yolculuklar oluyordu. Yoğunluğu olan bu iş gezilerinden bir yakınmam yoktu. Hatta bir, ikisinde araya gezi notlarını da sıkıştırmıştım. Böylece yolculuk bir anlamda resimlenmişti. Bu da keyif vericiydi.

Ama bu kez konu daha da farklıydı.

Birincisi, son yıllarda yarışma nedenli seyahatlerden biriydi.

İkincisi... Konu Sakarya Savaşı'ydı...

Tarih tutkumdan öte, önemli bir konuydu. Yurdun parçalanmaktan kurtuluşu, Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşu, Gazi Mustafa Kemal ve silah arkadaşlarının, ordumuzla, düşmana karşı girdiği ve halkımızın ölümcül bir destekle, istençle omuz verdiği Kurtuluş Savaşımızın destanıydı bu.

Bu destan yazılmasaydı Ankara düşecek ve yurt elden gidecekti. O zaman, öteden beri hayati anlarımızda yolumuzu kesen İngiliz, Fransız, Yunan, İtalyan gibi emperyalist güçler Sovyetlerdeki "hasta adam" provasını gerçeğe dönüştürmüş olacaktı.

Tabii ki toplum olarak tarihsel coşkumuzu tarihsel bilincimiz olmadan dile getirmeyi boş söylemlere dönüştürmeyi seviyoruz doğrusu. Tarihsel savaşımın detaylarını ve ne zor koşullarda Polatlı'da, Sakarya'da, Çanakkale'de onbinlerce, yüzbinlerce şehit vererek bu günleri elde ettiğimizi bilmiyoruz. Elbetteki bu özeleştirme kendimize de... Son yıllarda, biraz olsun üzerine eğildiğimiz yakın tarih, bize de bazı şeyler öğretti doğrusu. Ulusal varlığımızı, savaşlarımızı, ezeli çıkar hesaplarını ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün savaş meydanlarındaki askeri deha olması yanında,

politik alanda da başarılı bir siyasi kişi olduğunun altını çizdi. Bunları düşünerek Ankara'ya girdiğimde, önceki yıllarda gördüğüm kenar semtlerin yerine yükselen çok katlı binalar gördüm. Gördüğüm kadarıyla, oldukça fazla bir konut yapımı vardı. Geneli de müteahhit kökenliydi. Bu binalardaki konutlarda az bir para değildi. Yüz, ikiyüz bin YTL, veya daha fazlaydı. Demek insanların parası vardı. Yoksa nasıl yapılırdı bu kadar yapı. Ankara otogarından her yarım saatte bir Polatlı'ya otobüs vardı. Fazla oyalanmadan hemen bilet alarak, araçtaki yerimizi aldık. Yaklaşık bir saatlik yolculuğumuz, 'saygın bir hizmetle' iyi geçti. Yol boyunca kümelenen yapıları, semtleri, yolları izledik. Hızlı trenin deneme seferleri yapılıyordu. Eskişehir yolundan Polatlı'ya doğru ilerliyorduk.

SAVAŞ MEYDANI

Her karış toprağı kanla yoğrulur
Mehmetçik can verip burda vurulur
Her yanı kulsaldır Anadolu'mun
Şehitler kalkıp da sanki oğrulur.

Sakarya'ya kadar Çanakkale'den
Paşalar seslenir her bir tepeden
Başkomutanlar gelir, çıkıp öteden
Bir savaş meydanı sanki kurulur.

Çevirmiş ordumuz dönüp oviden
Düşmanın yolunu kesmiş karadan
Ardına bakmadan kaçmış buradan
Yine öyle sanki düşman sarılır.
Cumali Karataş

Polatlı gelişmiş bir ilçeydi. İlçeden öte bir kent havası vardı. Ankara'ya yakın olmanın katkısı vardı mutlaka. Sosyo/ekonomik dalganın buraya dek uzanması doğaldı. Zaten ilçeye yabancı değildik. Polatlı Belediyesi'nin internet sitesinden izliyorduk zaman zaman. Ama burda olmak; Türkiye tarihinin kanla çizildiği bu kutsal topraklarda olmak, bambaşka bir duyguydu. Polatlı'ya geldiğimde, yükselen binaların ardındaki Dua Tepe, Yıldız Tepe, Türbe Tepe ve Mangal Dağı gibi Sakarya Savaşı'nın geçtiği yerleri tüyleri diken diken bir duygusallıkla aradım ama maalesef. Beşi türkü olan, yazdığım otuz kadar kahaman şiirlerindeki bu tepeleri daha sonra da görme şansımız olmadı. Polatlı Belediyesi'nin 13-17 Eylül tarihleri arasındaki "Sakarya Savaşı'nın 86 Yıldönümü Kutlamalarındaki" yoğun etkinlik programı nedeniyle gezi girişimi olmadı sanırım. Ama olsun... Biz bu meydanlarda yurt için sıkılan her kurşunu, dökülen kanları görmüş ve yaşamıştık. Yabancıyı değildik Kamu'nun Polatlı'sının.

POLATLI (*)

Al bayrak altında beyaz kışlalar
Havada bir uçak çifte kanatlı
Yerden izbelerin yerinde şimdi
Evler yükseliyor bir iki katlı.

Sezerek önceden alın
Atalar adını koydu Polatlı.

Yiğitlik yuğrulu dağın, taşında
İçirdin ellere ağı, aşında
Yendi salgınları yanı başında
"Atatürk" adını taşıyan atlı.

Kemalettin Kamu

* (Memleket Şiirleri Antolojisi/ Derleyen: Osman Attila/ Selek Yayınları/ 1950/ 272 sayfa.)

Akşamüstü vardığımız Polatlı'da yerleştikten sonra, Türk Tarihi Kurumu Başkanı Prof.Dr. Yusuf Halaçoğlu'nun "Milli Mücadele Ruhu" konulu konferansının sonunda, kısa bir süre dinleyici olarak bulduk. Soru bölümüne geçilmişti zaten. Bir, iki dinleyici Milli Mücadele ruhunun yokluğu üzerine konuşup, sorular sordu. İnsanlar yokluk içinde yapılan Kurtuluş Savaşı günleri ile bu günleri ve o insanlarla bu insanları haklı olarak kıyaslıyorlar.

Polatlı Belediyesi her yıl Sakarya Zaferi'ni kutlama etkinlikleri düzenliyor. Bunların içinde Sanatsal ve Kültürel olgu önemli yer tutuyor. Ama öyle, parayla gerçekleştirilen ve son yıllarda belediyelerin alışkanlığı haline gelen "vur patlasın, çal oynasın" cinsinden bir yozluk ve yabancılaşma taşıyor. Polatlı Belediye Başkanı sayın Yakup Çelik'in "Sakarya Savaşı Kahramanlık Türküleri Yarışması Ödül Töreninde" vurguladığı gibi; "Bu tür kültürel ve sanatsal özelliği olan yarışmaları, salonu dolup taşıracak bir Ankaralı Namık konserine tercih edilmesi" eğitimin sınırlarını çizdiği, kültür ve sanatımız adına bir kazanım. Bu nedenle, bu tür girişimleri olan Belediye Başkanlarımıza toplum olarak birteşekkür borçlu olduğumuzun altını çizmek isteriz...

Polatlı'nın tarihsel, coğrafi ve sosyo/ekonomik özelliklerini Araştırmacı-Yazar Abdülkerim Erdoğan'ın hazırladığı "Tarih İçinde Polatlı" adlı önemli bir kitapta bir araya getirerek yayına kazandırılmasının yanında Sakarya Zaferi ile Polatlı yöresinin tarihsel ve antik özelliklerinin kitap ve CD'ler haline getirilmesi; "Sakarya Zaferi Kahramanlık Türküleri Beste Yarışması"nda dereceye girecek ödül alan türkülerin TRT sanatçıları tarafından seslendirilerek ödül alması güzel bir çaba ayrıca.

Türkiye tarihinin kaderinin burda çizilmesi yanında, sabırsız Büyük İskender'in çözemediği düğümü Gazi Mustafa Kemal, oldusuyla, sabırlı bir biçimde ama 'kanlı bedel' ödeyerek 22 gün ve 22 gecede çözmüştü. O, askerine belli etmemek için, vatan aşkı ateşinin yandığı mangal gibi bir yürekle, ordusunun bulunduğu Mangal Dağı'na gelip acısını gizleyerek birliklerinin başında bulunuyordu.

"Başkomutanlığının üç ay süre ile kısıtlanmasını" özellikle isteyen O; "askerinin kavrulmuş buğday yediğini öğrenince sofradaki tavuk ve ekmeğe el sürmeden kalkmış ve yanındakilerle birlikte o akşam aç yatmıştı" (*). İşte Polatlı Belediyesi böylesine kahramanlık destanlarının anısına "Sakarya Savaşı Hatırat Yarışması", "Sakarya Savaşı Kahramanlık Türküleri Beste Yarışması" yanında şair "Necip Fazıl Kısakürek Parkı", "Yirmiikinci Gece Ormanları", şair M.Akif'in anısına konutlar, "Dua Tepe Alt Geçiti" Frig uygarlığının başkenti olan Godion'daki tarihsel doku ve kültür varlıklarını korumak için, içinde, tümülüs denen 110 adet tarihi mezarlık ve antik kentin bulunduğu bin yüz hektarlık Yassihöyük/Gordion bölgesini koruma amaçlı nazım imar planı içerisine alıyordu. Tarihi ve kültürel mirasa böyle bir duyarlılıkla sahip çıkabilmek, kuşkusuz güzel bir yaklaşımdır.

Gönül ister ki... Bir daha ki sefere yapılacak Kahramanlık Türküleri yarışmasından önce, türküyü şiirsellikle kaynaştıracak, Sakarya

Savaşı'nın ruhunu tam olarak yansıtacak, bir şiir yarışması açılsın. Kahramanlık Türküleri Yarışması'na gelince... Yozlaşmadan sanatsal payını alan müzik adına bu tür yarışmaları yapmak güzel bir katkı. Adana dahil, bu tip yarışmalar zaman zaman oluyor. Fakat ağırlık TSM'de... Türkü Yarışması pek az olmakta. Benim bildiğim son olarak, sevgili Şinasi Kula'nın da güzel katkılarıyla gerçekleşip, bizim de "Gavur Dağları" adlı bestemizle mansiyon aldığımız "Narlidere Belediyesi-İzmirli Sanatçılar Derneği" birlikteliğiyle gerçekleştirilen ve davetli olduğumuz halde katılamayıp, Ulusal Kanal'dan izlediğimiz "Âşık Mahsuni Şerif Beste Yarışması'ydı. Bu nedenle, türkü yarışması farklı bir özellik taşıyor. Özellikle, "Kahramanlık Türküleri" konusunda bir türkü yarışmasına son yıllarda tanık olmadım. Bu yönüyle, Polatlı'daki kahramanlık türküleri yarışması bir ilk olabilir.

Bu ara, bu yarışmada, başta "Sevgi Dolu Şu Gönlüm Bir Kuş Gibi Kanatlı" ve "Dediler Zamanla Azalırımış Sevgiler" gibi onlarca bestesi bulunan TSM'nin önemli bestecisi sevgili dost Bilge Özgen tarafından bestelenen "Koca Sakarya" adlı şiirim nedeniyle bulunduğumu ve bu sanat koşusunda sayın Özgen ile bulunmanın beni onure ettiğini belirtmeliyim. Bilge bey rahatsızlığı nedeniyle katılamayınca da, bir anlamda onu da temsil ediyoruz. Daha sonra ise... Erkan Sürmen'in okuduğu türküyle açılış yapan ödül töreni, başta Hasan Özen olmak üzere, TRT Sanatçıları tarafından seslendirilip, ödüller veriliyor. Tören sonrası birer çay içimi sohbetten sonra, kalacağımız yere dönüyoruz.

Etkinlikler için koşturan Kültür Müdürü Ömer Bardakçı'ya da teşekkürlerimizi ilettikten sonra; ertesi sabah güzel duygu ve mutlu eden anılarla Polatlı'dan ayrılıyoruz.

Ayrılırken de, türkü yarışması konusunda bir noktaya değinmeden geçemeyiz... Bu tür konulu yarışmalarda, 'şiirselliği da tam yansıtan güfte arayışına gidilse çok iyi olur.'

Son söz düşüncelerde kalıyor...

Malazgirt Savaşı ve İstanbul'un fethinden sonra tarihimizdeki kronolojik sıralamada en önemli olgu olan Sakarya Meydan Savaşı; yurdumuzun parçalanmasından, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar temel oluşturan kutsal ve unutulmaz bir savaşımızdır. Gazi Mustafa Kemal Paşa önderliğinde aç, susuz, yorgun ve yoksul bir biçimde Polatlı'da girdiğimiz Sakarya Meydan Savaşı ile Ankara'yı düşmekten ve yurdumuzu, Yunanlılar önderliğindeki emperyalist güçlerin elinden kurtardık. Böylesine kutsal bir savaş anısına sanatsallıkla anılmak onure edici bir olay. Son 2-3 yılda şiir, bestelenen şiir ve beste dallarında, ulusal düzeyde yapılan yarışmalardan bir düzüne ödül kazansa da insan, Sakarya Savaşı adına olan bir ödülün önemi ve anlamı hayli değerli ve mutluluk verici.

Gazi Mustafa Kemal Paşa ve Silah arkadaşlarıyla, kahraman mehmetçiklerimizi, ona omuz veren halkımızı saygı, şükran, sevgi ve rahmetle anıyorum.

BAKUMANDAN

Yurdun işgalini o gün boyunca
Meydana toplanıp emir bekledik
Hazırlık yapıp da gece boyunca
Sırtımıza vurup topu yükledik.

Başkumandan Bey'i arayıp bulduk
Emriniz ne diye önünde durduk

Bu Cumhuriyet'i biz böyle kurduk
Başımızı eğip, boyun bükmedik.

Yanımıza aldık Durmuş, Hasan'ı
Yollara düştük de gamlı, tasalı
Zalim düşman gelip, yurdu basalı
Gözümüzde bir gün uyku görmedik.
Cumali Karataş